

Prognoser for løn- og prisudviklingen

Finansministeriet har i Økonomisk Redegørelse skønnet over udviklingen i dansk økonomi frem til 2009. Det Økonomiske Råd har skønnet pris- og lønudviklingen frem til 2010. KL har i sin budgetvejledning til kommunerne skønnet pris- og lønudviklingen frem til 2011.

Året 2007 sluttede med stigende prisudvikling. Der er i løbet af 2007 sket et skift i prisdannelsen, hvor det nu er basale fødevarer, som stiger mest. Derudover er energipriserne steget i 2007.

I en vurdering af, hvordan man kan forvente løn- og prisudviklingen de kommende år, er det naturligt at vende sig mod Det Økonomiske Råd (DØR) og se på deres udmeldinger.

Uddrag af Det Økonomiske Råds Rapport november 2007, offentliggjort den 29. november.

Tabel I.1 Hovedtal i konjunkturvurderingen, fortsat

	2006	2007	2008	2009	2010
	----- Pct. -----				
Forbrugerpriser	2,1	1,9	2,4	2,6	2,1
Eksportpriser	2,3	0,6	1,9	1,7	1,2
Importpriser	2,9	1,3	1,2	0,8	0,6
Timelønomkostninger	3,1	4,3	4,8	5,0	4,5
Kontantpris på boliger	21,1	2,7	1,4	1,9	0,5

Ovenstående er uddrag af tabel I.1 fra DØRs Rapport offentliggjort d.d.

Rådet forventer stigende prisudvikling de kommende år med 2,4 procent i 2008, 2,6 procent i 2009 og 2,1 procent i 2010, i alt 7,27 procent over tre år ($1,024 \times 1,026 \times 1,021 = 1,072687$).

Lønomkostningerne i den private sektor forventes at stige med 4,3 procent i 2007, 4,8 procent i 2008, 5,0 procent i 2009 og 4,5 procent i 2010. I perioden 2008 – 2010 en samlet stigning på 15,0 procent ($1,048 \times 1,050 \times 1,045 = 1,149918$).

DØR forventer, at importpriserne stiger mindre end de indenlandske priser, hvorved det ligger en dæmper på prisudviklingen. Samtidig forventes en stigning i underskuddet på handelsbalancen således, at der nu også opstår underskud på betalingsbalancen. Det betyder traditionelt en stramning af den økonomiske politik for at dæmpe efterspørgslen.

DØR frygter, at forventningerne om en højere lønudviklingstakt kan give anledning til øget arbejdsløshed og lavere vækst i samfundsøkonomien.

Udgangspunktet for fremskrivningerne er dog overvejende positivt med høj beskæftigelse, overskud på de offentlige finanser, en ekspansiv finanspolitik, overskud på betalingsbalancen.

Finansministeriet har i en økonomisk redegørelse fra februar 2008 skønnet over den økonomiske udvikling frem til 2009. Finansministeriet skønner en lønudvikling i den private sektor på 4,6 i 2007, 4,8 i 2008 og 4,7 i 2009. Herved forringes lønkonkurrence evnen, da lønudviklingen i udlandet skønnes lavere. Alligevel skønnes eksporten fortsat at kunne bære dette. Den indenlandske vækst skønnes at blive mindre end i udlandet, som dermed skønnes at efterspørge mere end hidtil.

Forbrugerpriserne skønner ministeriet stiger med 2,6 procent i 2008 og med 2,4 procent i 2009. Bag skønnet i stigningen i forbrugerpriserne ligger et skøn med et lille fald i råoliepriserne i 2009.

Uddrag af tabel fra Finansministeriet: Økonomisk Redegørelse.

Nøgletal	2006	2007	2008	2009
Stigning, pct.				
Realt BNP	3,9	1,9	1,4	1,0
Handelsvægtet BNP i udlandet	2,9	2,7	2,3	2,3
Eksportmarkedsvækst (industrivarer)	7,8	6,8	6,2	6,2
Lønkonkurrenceevnen i samme valuta	-0,6	-2,4	-2,0	-0,7
Industrieksport i faste priser	6,2	6,7	4,7	4,6
Timeløn	3,6	4,6	4,8	4,7
Forbrugerprisindeks	1,9	1,7	2,6	2,4
Kontantpris på enfamiliehuse	21,6	3,0	0,0	0,0
Eksportpriser, varer	3,7	-1,6	2,9	1,7
Importpriser, varer	3,1	0,0	3,1	1,3
Bytteforhold, varer	0,5	-1,6	-0,2	0,3
Timeproduktiviteten i private byerhverv	2,2	0,1	1,9	2,5
Real disponibel indkomst, husholdninger ¹)	2,9	2,7	1,4	1,8

I en situation med overenskomstfornyelse kunne det være interessant at se, hvad der er indbygget i budgetterne eller med andre ord, hvor meget arbejdsgiverne har råd til.

Tabel 1. KL's nye overordnede skøn fra 2005 til 2011:

Vækst i pct.	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
Lønstigning for kommunalt ansatte	4,0	3,3	3,3	4,9	3,8	3,8
Prisstigning	3,6	2,2	3,0	3,0	3,0	3,0
Løn- og prisstigning	3,8	2,9	3,2	4,2	3,5	3,5
Væksten i udskrivningsgrundlaget	4,5	4,8	2,0	3,9	3,9	3,8

Fra KL's budgetvejledning, G1-4- fra juli 2007.

I de kommunale budgetter er indregnet lønstigninger på 3,3 procent i 2008, 4,9 procent i 2009 og 3,8 procent i 2010, i alt 12,50 procent over tre år. KL forventer størst stigning i 2009. Det gør DØR også. Men niveauet i KL's budgetvejledning ligger markant lavere end skønnet i DØR-rapport fra november. KL ligger 2½ procentpoint over 3 år lavere end DØR. KL afstemmer budgetvejledningens skøn med Finansministeriet.

KL har et meget unuanceret skøn for prisudviklingen på 3,0 procent hvert år. Det er markant højere end den forventede prisstigning hos DØR. Men sammensætningen i de kommunale indkøb svarer ikke til sammensætningen af de enkelte varegrupper i forbrugerprisindekset, så det er svært at afgøre, hvad der er korrekt.

Forbrugerprisernes udvikling i 2007.

Forbrugerpriserne steg i gennemsnit i 2007 lidt mindre end i 2006, men prisudviklingen er især sket i de sidste måneder af 2007 og det høje niveau for prisudviklingen synes at fortsætte ind i 2008. Priserne i 2007 steg med 1,7 procent i gennemsnit i løbet af året. Men mens året startede med en prisudvikling i niveauet lidt under 2 procent faldt prisudviklingen i sommers til under 1½ procent. Men det blev der ændret ved i løbet af efteråret således at niveauet for prisudviklingen i slutningen af året var væsentlig højere end ved starten i året og mere end dobbelte af prisstigningstakten i sommers.

Tabel 1: Forbrugerprisernes udvikling de sidste 4 år.

Forbrugerprisindeks, pct.vis stigning, årlig (i forhold til samme måned året før)

Pct.	2004	2005	2006	2007
Januar	1,1	1,0	2,1	1,8
Februar	0,9	1,3	2,1	1,9
Marts	0,7	1,4	1,9	2,0
April	0,8	1,8	1,8	1,7
Maj	1,3	1,5	2,0	1,8
Juni	1,1	1,8	2,2	1,4
Juli	1,3	2,0	2,0	1,2
August	1,2	2,2	2,0	1,1
September	1,1	2,4	1,5	1,2
Oktober	1,7	2,0	1,5	1,7
November	1,3	2,0	1,7	2,5
December	1,2	2,2	1,8	2,3
Gns året	1,2	1,8	1,9	1,7

Kilde: Egen beregning ud fra Forbrugerprisindeks, udtræk Danmarks Statistik Statistikbanken, PRIS6

Udover at niveauet for prisudviklingen generelt blev ændret væsentligt i løbet af året er der for enkelte varegrupper sket et skift i udviklingen.

I det seneste års tid er der sket en stigning i dagligvarer som kartofler, grøntsager, mælk, æg, fisk og sodavand.

Dette må betyde, at især lavindkomstfamilier er kommet lidt i klemme. Sammen med de kraftig stigende energipriser og det at boligudgifterne fortsat stiger betyder det en større forøgelse af forbrugerpriserne for lavindkomstfamilierne. Det må betyde et behov for en større indkomstforhøjelse for at holde en uændret realløn.

Generelt er fødevarer steget, men der er dog to bemærkelsesværdige undtagelser, lammekød og svinekød er henholdsvis nr. 1 og nr. 4 på hitlisten over varer der det sidste år er faldet mest i pris, faldet udgør henholdsvis 12,5 og 10,5 procent.

Mens svinekød og lammekød i hele 2007 faldt steg begge produkter i pris i december måned, med henholdsvis 0,7 og 1,7 procent på en måned.

Blandt varer der er steget mest findes basis fødevarerne mælk, æg, ost, kartofler, grøntsager, brød og kornprodukter som er steget mellem 12 og 18 procent. Bortset fra teleudstyr er årets topscorer mælk med en prisstigning på 17,7 procent. Flydende brændsel steg med 14,4 procent. Det er noget af et skift. For i begyndelsen af året steg grøntsager ganske vist også ganske meget, men æg, mælk og ost samt brød afveg ikke væsentlig fra det generelle niveau for prisstigninger og flydende brændsel og øvrige energiprodukter og olie udviste et direkte fald.

Derudover er Charterrejser steget med 12,4 procent i 2007.

Året 2008 starter således med stigende prisudvikling, men samtidig er det basale og uundværlige varegrupper, der stiger mest. Selvom energipriserne faldt i december i Danmark kan det meget hurtigt ændre sig i lyset af at råoliepriserne internationalt har været over 100\$ i januar 2008.

Og dette billede tegnede sig også før prisindekset blev offentliggjort den 10. januar og gav anledning til en avisoverskrift: Snydt igen – skattelettelserne spist op af prisstigninger. Så kan vi hver for sig spekulere over sammenhængen i det udsagn.

DØR skønnede en prisudvikling i 2008 på 2,4 procent, hvilket er gennemsnittet af hvad forbrugerpriserne steg med i november og december måned. Der synes ikke at være behov for en revurdering af dette skøn for det generelle niveau for prisudviklingen, men skiftet i prisudviklingen mod stigende priser på basisfødevarer frem for andre varer er dog bemærkelsesværdig og bemærkes også af den enkelte forbruger i højere grad end at fx en charterrejse er blevet lidt dyrere.

Poul Pedersen
Økonom